

**DEZBATERILE INSTITUTULUI FRANCEZ DIN CLUJ-NAPOCA ÎN CADRUL
FESTIVALULUI „PRIMĂVARA CAFENELELOR” 2014.**

Animatoare: Gabriela Făcălău, scriitoare și ziarista franceză de origine română

Dezbaterea n°2:

„Trăim o epocă istorică crucială?”

Invitații:

- ▲ **Dan Eugen Rațiu**, Prof. Dr. La Facultatea de Istorie și Filozofie, Babe-Bolyai din Cluj-Napoca
- ▲ **Daniel David**, Profesor de psihologie clinică și psihoterapie la Universitatea Babe-Bolyai din Cluj-Napoca
- ▲ **Daniel Peslari**, Coordonator Comunicare în asociația « Reactor »/Doctorand în Relații Internaționale la Facultatea de Istorie, UBB,
- ▲ **Adrian Dohotaru**, Cercetător UBB și Activist în asociația SOS
- ▲ **Gabriela Bodea**, Conferențiar, doctorat en economie, UBB

Data: 5 aprilie 2014

G.Făcălău a prezentat în introducere paradigma ultraliberalismului caracterizându-l prin : lipsa de intervenție a statului în profitul liberei întreprinderi/ legea profitului maximal și la orice preț/ viziunea la scurt termen/inechitatea repartiției bogățiilor/ exploatarea omului, animalelor,vegetalelor naturii/ cultul individualismului. După aceea, animatoarea a prezentat consecințele negative, la nivel planetar ale acestei paradigme : apariția unei societăți urbane vulnerabile, mobile, dominată de precaritate, insecuritate, violența, izolare/ haos planetar caracterizat prin integrism, violența, barbarie/multiplicarea armelor de distrugere masivă/probleme serioase de mediu/guverne incapabile să găsească soluții fiabile și pe lung termen problematicilor cu care sunt confrunțați cetățenii.

Pr.E.Raiu a subliniat că individualismul, nu în forma sa patologică, este o dimensiune a modernității. La întrebarea animatoarei : “Ne-am afla oare la sfârșitul paradigmei neoliberalismului? Criza actuală ar fi globală și planetară ?” Profesorul a pus problema legitimității paradigmei neoliberale : „Ar trebui să ne întrebăm : Există o paradigmă a neoliberalismului ? A fi de acord cu unele trăsături enunțate ale neoliberalismului și anume multiindividualismul, dar nu în forma patologică ci ca o dimensiune a modernității și a întregii evoluții ce durează de secole”.

A. Dohotaru intervine precizând că paradigma neoliberalismului este un termen derogatoriu și „un modern stalinism de piață”.

G.Bodea este de acord cu ideea de criză, spunând că declanșatorul acesteia este o criză financiară născută acum zece ani. Pentru domnia sa ar fi vorba în același timp despre o criză de putere care nu a atins încă apogeul: „[...] aadar vulcanul nu a erupt de tot. Această criză este în desfășurare”.

Pr. E. Raiu precizează că expresiile crizei sunt diferite de la o țară la alta și chiar la nivelul aceluiași țară.

Aspectul pozitiv al acestei crize, în opinia D-nului Peslari, este dezvoltarea conștiinței sociale care s-ar manifesta la nivel planetar, un exemplu revelator fiind revoluțiile din Primăvara Arabă. : „Observ că în ultimii ani trăim vremuri în care au loc cele mai multe manifestări sociale pe tot globul. Mă bucur că văd o creștere a conștiinței sociale. Crizele schimbă lucrurile, fie în bine fie în rău [...]. Am avut norocul să întâlnesc oameni cu aceleași opinii din zone diferite, culturi și medii sociale diferite. Fără presiune puternică de stradă nu poți colabora cu politica. Ideea mea principală este că cooperarea este benefică pentru oamenii ce vor o schimbare. Observ o mică descreștere a intervențiilor, dar nu înseamnă că se pierde ceva. Poate e calmul dinaintea furtunii”.

După părerea lui A. Dohotaru ar putea fi vorba de o schimbare de paradigmă.

G. Bodea intervine spunând că în mod tradițional societățile traversează cicluri repetate de creștere și descreștere economică, în ziua de azi ne aflăm încă pe panta descreșterii. Cauzele crizei ar putea fi mai puțin imputate neoliberalismului decât neimplicării statului și lipsei de responsabilitate

a cetățenilor. Pentru dînsa ar fi vorba și de o criză morală și de comportament, suprapuse celei de natură economico-financiara.

„Spre deosebire de alte țări, în România neoliberalismul este considerat un mod economic fiabil, spune din public ziaristul și scriitorul M. Goiu, care completează : „neoliberalismul se vinde ca viitorul omenirii, deși în alte țări este destul de dur criticat și privit ca o cauză pentru problemele concrete ce scot oamenii în stradă”.

Animatoarea introduce a doua temă : „Nașterea cetățeanului autonom, responsabil și inovator”, enumerând câteva din inițiativele acestui nou tip de cetățean ce cultivă valori diametral opuse ultraliberalismului. Este vorba de : viziune pe lung termen/repartiția echitabilă a bogățiilor/protecția mediului înconjurător/cultul identității colective.

M.Goiu confirmă născerea acestui tip de nou cetățean care în cadrul unor comunități dă naștere unor tendințe noi.

G Bodea împărtășește și ea această convingere menționând „existența unei societăți globale care nu are direcții precise de desfășurare”.

Pr. E. Raiu intervine spunând că societatea nu constituie o masă cu interese comune ci cu problematice specifice locale. Una dintre valorile impuse ale liberalismului este libertatea pe care ne-o conferă la nivel individual. Domnia sa se teme de pierderea individualității în favoarea identității colective, el se pronunță pentru un „liberalism individual asumat”. Contestând filosofia micării de descresștere - „La Decroissance” - profesorul estimează că acest tip de filozofie ne-ar readuce în epoca de piatră.

Referindu-se la situația din România, M.Goiu, consideră că situația este dramatică ca și consecință a unei forme de ultraliberalism care evoluează până la pierderea drepturilor fundamentale. Domnia sa spune că situația României este cea a unei “colonii” ce își pierde resursele.

În introducerea celei de a treia teme G. Făcălău îl citează pe sociologul francez Edgar Morin: „Când un sistem e incapabil să trateze problemele vitale el se degradează, se dezintegrează sau dă naștere unui metasistem care va putea trata problemele: se metamorfozează [...]. Probabilă e dezintegrarea. Improbabilă dar posibilă e metamorfoza”.

Pr. E. Raiu se poziționează afirmând că neoliberalismul va continua să rămână paradigma de rigoare în măsura în care acesta paradigmă are capacitatea de adaptare și poate răspunde imperativelor actuale cel puțin în parte.

Nici D.Peslari nu crede că e posibilă o metamorfoză pentru că: „societatea este suficient de viclenă, neoliberalismul este capabil să creeze iluzia că răspunde unor probleme și aceasta va determina pe cetățeni să temporizeze.”

Din public, economistul Ieremia Popa continuă în aceeași direcție spunând că liberalismul a devenit ulterior neoliberalism pentru că statul a cedat suveranitatea multinaționalelor. Din cauza acestui transfer de putere, rolul în politica socială, care revenea statului, nu mai poate fi asigurată de acesta. Există deci un risc de prăbușire care ar avea consecințe teribile: „Liberalismul actual este sălbatic căci exploatează omul, mediul înconjurător, raporturile între indivizi.”

Pr. D. David vede astfel lucrurile, pentru domnia sa neoliberalismul actual nu este o formă de exploatare maximală. „Spre exemplu, un neoliberalism echilibrat, rațional, venind pe linia lui Lippmann, vorbește despre dezvoltare sustenabilă și recent include aspectele de ecologie. Un neoliberalism modern dă naștere unor reglementări generale care să existe. Vorbim de un neoliberalism sau un liberalism iluminat.” Profesorul continuă menționând faptul că în anumite țări occidentale statul e suficient de puternic pentru a limita acțiunile multinaționalelor dar că în România avem de-a face cu un stat slab de unde excesele pe care și le permit anumite multinaționale străine. Așadar, în țară, nu atât neoliberalismul modern este vinovat, ci statul slab.

Citindu-l din nou pe sociologul francez Edgar Morin, animatoarea introduce a patra temă, cea a speranței și a răspunderii individuale ale cetățeanului: „Suntem într-o situație unde lucrurile nu s-au format încă, nu știm nici când nici cum se va produce bascularea. Lumea e în fermentație. Nu știm ce va ieși din ea. Pulsunile mortale și de distrugere sunt foarte puternice. Acestea nu trebuie

să ne împiedice să sperăm. Există multe conflicte de unde se poate naște o deflagrație generală. Fiecare e ca un arbore. Vântul împrăștie semințele”.

A.Dohotaru estima că metamorfoza nu poate avea loc fără implicarea pronunată a statului. Pr. D. David consideră că o condiție de reușită e ca societatea să permită cetățenilor să-și elaboreze valori personale care le-ar permite să acționeze în funcție de aceste valori :” Răspunderea individuală mi se pare foarte importantă. Dacă un individ nu îi conștientizează propriile valori, nu este conștient, responsabil. Valorile funcionează implicit dar nu îndeajuns”. (aplauze) .

Formarea valorilor personale ar conduce cetățenii români, după părerea lui A. Dohotaru, la un activism benefic. „Un om are valori atunci când se implică și schimbă ceva”.

G.Facalau încheie dezbaterile printr-o sinteză : « Paradigma neoliberalismului pare a avea încă zile frumoase în fața sa deși asistăm la numeroase mișcări de protest împotriva sa . Criza actuală e departe de-a fi terminată și pericolul de explozie socială nu e de neglijat. E important în acest stadiu istoric ca cetățenii să se implice mai serios în problematicile timpului ceea ce implică elaborarea unor valori morale puternice. Statele, la rândul lor, ar trebui să-și regăsească suveranitatea alterată de privilegiile date multinazionalelor. »

Notele dezbaterii au fost efectuate de : Ioana Onior și Nicoleta Marin, Studente la Relații Internaționale și Studii Europene, Facultatea de Istorie și Filozofie, Universitatea Babe-Bolyai, anul II